

Wallonisering van Vlaanderen of Flandrisation van Wallonië?

Erik Buyst & Jan Van Doren

- Zijn respectievelijk directeur van VIVES (Vlaams Instituut voor economie en samenleving) van de KU Leuven en adjunct-directeur van het Voka-Kenniscentrum.
- Achten een positiewissel tussen Vlaanderen en Wallonië op korte termijn weinig waarschijnlijk.
- Vinden dat de regio's een beleid moeten voeren op maat van hun eigen handicaps en troeven.

Onder de titel 'Arm Wallonië' loopt op Canvas dinsdagavond een intrigerende documentaire over een brok Belgische geschiedenis: de emigratie van een half miljoen Vlamingen naar Wallonië 100 jaar geleden, om aan werk te geraken. Intrigerend om velerlei redenen. Hoe hebben de twee regio's sindsdien elkaars welvaartspositie zo doortastend geruild? Staan we voor een nieuwe cyclus waarbij ditmaal Wallonië uit het dal klimt en Vlaanderen afglijdt? En hoe komt het dat er de voorbije decennia geen omgekeerde migratie op gang is gekomen van Walen voor jobs in Vlaanderen?

Het sluiten van de steenkoolmijnen en de zware afslanking van de staalindustrie worden vaak naar voren geschoven als dé oorzaken van de relatieve economische achteruitgang van Wallonië. Nochtans is er meer aan de hand. In de eerste helft van de 20ste eeuw stuwden de hoge lonen in de mijnen ook de lonen in andere sectoren fors omhoog. Door rigiditeit in de loonvorming bleef dat fenomeen ook lange tijd na de mijnsluitingen voortbestaan. Het logische gevolg was een langdurig verlies aan concurrentiekracht van de regio. Omgekeerd maakte Vlaanderen na de Tweede Wereldoorlog een sterke inhaalbeweging, profiterend van de maritimisering van een bloeiende werelddeconomie, de Europese economische integratie en relatief goedkope arbeidskrachten. Vlaanderen overvleugelde Wallonië.

De kloof tussen Vlaanderen en Wallonië heeft zich het voorbije decennium gestabiliseerd. De

jongste crisis treft de Vlaamse economie echter harder dan de Waalse, omdat Vlaanderen nog relatief veel industrie kent die sterk onderhevig is aan de internationale concurrentie. Vlaamse industriële sterkhouders als automobiel en chemie staan onder druk. De Waalse economie houdt beter stand. Slaat de slinger van de geschiedenis terug, als een onontkoombare natuurwet? Staan we voor een Wallonisering van Vlaanderen, zoals econoom Geert Noels stelt, of een 'Flandrisation' van Wallonië?

STRUCTUREEL

Op korte termijn lijkt een ommekeer weinig waarschijnlijk. De Vlaamse economie is conjunctuurgevoeliger, een crisis slaat er sneller en harder toe, maar bij een heropleving is de Vlaamse economie meer dan de Waalse aan zet. Voor een inzicht in de trend op lange termijn dienen we te kijken naar de structurele troeven en handicaps van beide regio's.

Vlaanderen is relatief nog sterk geïndustrialiseerd. Bepaalde nijverheidstakken staan zwaar onder druk en zullen mettertijd verhuizen naar het buitenland. Maar die industriële basis vormt ook een troef. De industrie heeft een hefboom-effect voor de economie omdat ze de bulk van de investeringen in onderzoek en ontwikkeling voor haar rekening neemt, en dus een belangrijke factor van vernieuwing is. Nog belangrijker is dat

onze export in hoofdzaak een industriële aangelegenheid is. Het is vooral de export van goederen die ons in staat stelt op internationale markten actief te zijn. De wereldhandel in diensten staat nog in de kinderschoenen.

De vanzelfsprekendheid van het welvaartscomfort zwakt de ondernemingszin in de Vlaamse economie af.

Natuurlijk moet worden ingezet op innovatie. Dat doen onze ondernemingen al in belangrijke mate, denken we maar aan de 'textiliërs' die zich specialiseerden in hoogwaardig technisch textiel, voedingsbedrijven die groeien met gezonde voeding, en koper- en zinkverwerkers die overschakelen naar hoogtechnologische materialen. Nieuwe impulsen zijn ongetwijfeld nodig, onder meer via de ontwikkeling van innovatiepeerpunten zoals vooropgesteld in het plan 'Vlaanderen in Actie'. Ook dient de scholing zich in lijn daarmee te heroriënteren. Een van de grote uitdagingen is voorts de ontwikkeling van nieuwe economische activiteit rond de groeiende maatschappelijke behoeften aan zorg voor welzijn en leefmilieu. Dat vergt meer openheid voor marktwerking, ook in de social profit.

PARVENUMENTALITEIT

De Vlaamse economie kampt wel met een aantal specifieke handicaps: een dichtbevolkt gebied met schaarse ruimte, een sterk vergrijzende bevolking en krimpende beroepsbevolking, de vanzelfsprekendheid van het welvaartscomfort - de

parvenumentaliteit - die de ondernemingszin of aandacht voor economische noden afzwakt. Wallonië heeft meer ruimte voor bedrijven en heeft onlangs Vlaanderen voorbijgestoken in internationale rankings van toplocaties voor logistiek. De vergrijzing komt in Wallonië trager op gang en er is nog een aanzienlijke arbeidsreserve. Tevens manifesteert er zich een maatschappelijke herwaardering van het ondernemerschap.

Maar vergeleken met Wallonië heeft Vlaanderen ook troeven. Ons onderwijs is internationaal van topniveau, terwijl het Franstalige onderwijs onderaan bengelt in de rankings, wat er mee de hoge jeugdwerkloosheid verklaart. Vlaanderen kent vooral conjuncturele werkloosheid, terwijl Wallonië blijft aankijken tegen een enorme structurele werkloosheid: vier op de tien werklozen zijn langer dan twee jaar werkloos. Vlaanderen beschikt over een dicht stedelijk netwerk, met de Vlaamse Ruit (Brussel-Gent-Antwerpen-Leuven) als internationaal paradepaard. Economische activiteiten clusteren zich steeds meer in grootstedelijke gebieden. In Wallonië zijn die minder uitgebouwd.

GEMEENSCHAPPELIJK

De Vlaamse en Waalse economie beschikken over een aantal gemeenschappelijke troeven, zoals de centrale ligging in een koopkrachtige Europese markt en de band met de EU-hoofdstad Brussel. Ze kennen ook een aantal gelijklopende handicaps: hoge arbeidskosten en fiscale druk, sterk gereguleerde arbeidsmarkten, een desactiverende sociale zekerheid. Die parameters worden grotendeels federaal bepaald en leiden tot een verlies/verlies-situatie. Beide regio's verliezen aantrekkingskracht voor buitenlandse investeerders, maar het is Wallonië dat daardoor nog het meeste kansen mist, gelet op de beschikbare ruimte en arbeidsreserve. Ook de arbeidsmobiliteit tussen beide regio's blijft zeer beperkt, wat kansen ontnemt aan Waalse werkzoekenden en Vlaamse bedrijven op zoek naar arbeidskrachten.

'Reversal of fortune'? Niet dat is de inzet van het debat, maar wel een nieuwe groeidyndemiek voor beide regio's. Dat vergt een win-winbeleid. Laat de gewesten elk hun verantwoordelijkheid nemen voor een sociaaleconomisch beleid op maat van hun handicaps en troeven. Geef hun de instrumenten en incentives om werkzoekenden aan de slag te krijgen, ook over de gewestgrenzen heen. Een volksverhuizing van een half miljoen Walen naar Vlaanderen hoeft niet, maar het mag wel iets meer zijn dan de circa 36.000 pendelaars (netto-pendel) van het 'arme' Wallonië naar het 'rijke' Vlaanderen.

■ Meer informatie: Vives Discussion Paper 8 'Reversal of Fortune in a Small, Open Economy', www.econ.kuleuven.be/vives